

Nešto veliko što je Ljubav (VII): Davati svoj život za svoje prijatelje

"To je tajna celibatnog srca:
ostaviti ljubav na zemlji kako bi
se cijeli svijet napunio svjetlom
Božje Ljubavi."

30.05.2019.

"I stvori Bog čovjeka, na svoju sliku
ga stvori, na sliku Božju On ga stvori,
žensko i muško stvori ih." (Knjiga
Postanka 1,27). Tako pripovijeda prvi
stih Knjige Postanka o porijeklu

muškog i ženskog, koje je Bog istovremeno stvorio. Svatko od njih posjeduje isto dostojanstvo jer su oboje njegova prava slika. Druga pripovijest zaustavlja se ponovno na tom događaju (Knjiga Postanka 2,7-25), ali to radi sporije. Bog najprije stvara muško i stavlja ga u rajski vrt. Ljepota novostvorenog svijeta izbija u prvi plan u svim svojim detaljima: nebo, vode morske, rijeke koje prolaze planinama i sve vrste drveća, sjajan scenarij pred kojim se ipak Adam osjeti sam.

Da ga oslobodi te samoće, Gospodin stvori razne vrste živih bića koja nastanjuju Raj. Ptice nebeske, ribe koje plivaju morima, zemaljske životinje. Ali ništa se od toga ne čini dovoljno čovjeku. Tada mu Bog dodjeljuje adekvatnu pomoć (Postanak 2,18) i od čovjekova rebra stvori ženu. Konačno, Adam otkriva oči koje mu uzvraćaju pogledom kakav je njegov: "Ovo je kost mojih

kostiju, meso mojega mesa." (Postanak 2,23). Taj ga susret ispunja radošću, ali prije svega osvjetljava njegov identitet. Na novi mu način kaže tko je. Nešto je nedostajalo čovjeku što mu je samo druga osoba kao on mogla dati.

Nije dobro da je čovjek sam

Ove stranice Knjige Postanka donose osnovne istine o ljudskom biću: izražavaju ih više nego teoretsku misao, na pripovjedački način, simboličkim jezikom. Adamova samoća zato ima duboko antropološko značenje. Sveti Ivan Pavao II govorio je da svaki muškarac i žena sudjeluju iskonskom samoćom: u određenom trenutku života moraju se suočiti s njom. Kad Bog kaže da nije dobro da je čovjek sam (Knjiga Postanka 2,18), misli zapravo na oboje: i muškarac i žena trebaju pomoć da izađu iz te samoće, da hodaju zajedno do punine koja im

nedostaje, a to je brak. Kad stoljećima kasnije Isus podsjeća farizeje kako je bilo "na početku", misli baš na taj biblijski odlomak (cfr 11,12). Kršćanski je brak Božji poziv kojim poziva muškarca i ženu da idu prema Njemu. I ne samo zajedno nego jedno kroz drugo. Bračni drug je, za vjenčanu osobu, neophodan put ka Bogu. Put u kojem je tijelo, u scenariju zajedništva i predanja u ljubavi, materija i prostor svetosti.

Bračna je ljubav tako susret duša i tijela koji uljepšava i oslikava ljudsku ljubav, daje joj, sa zahvalnošću sakramenata, natprirodnost. Tko živi celibat, majka je i otac mnogih sinova i kćeri jer "očinstvo daje život drugima" (papa Franjo). U isto vrijeme, ljubav između muškarca i žene jest ljubav prema sebi samima. Kad je prava, uvijek je to put prema Bogu, nije cilj. Cilj je samo ispunjenje koje je samo u Njemu. Zato nije čudno da netko oženjen može

osjećati iskonsku samoću. Ipak taj osjećaj ne znači, kao što ga se nekad predstavlja, da je ljubav prestala i da treba početi druga priča jer i ta druga i nova priča ne bi bila dovoljna. Više je to znak da je ljudsko srce žedno i da se može samo beskonačnom Božjom ljubavlju ta žeđ ugasiti.

Psihologija onog tko zna da nije sam

U tom istom dijalogu o braku, sjećajući se učenja Knjige Postanka, Isus ide korak dalje. Uzajamno predanje muškarca i žene jest lijepi put koji vodi Bogu. Ipak, nije jedini mogući put. Gospodin govori o onima koji su imali poseban dar, koji se odriču braka "radi Kraljevstva Nebeskog" (Mt 19,12). On je i sam prešao taj put i ostao u celibatu. U svom životu bio je posrednik kod Boga: "Otac i ja jedno smo" (Iv 10,30), "Ja sam u Ocu i Otac u meni" (Iv 14,11). Ne samo da je Isus prošao taj

put nego se htio i pretvoriti u taj put da bi ljudi mogli ljubiti na isti način, "a ta ljubav može naći smisao samo u Bogu". [3]

Povijest Crkve puna je priča osoba koje su primile Isusov poziv da se i u tom aspektu poistovjete s njim: nešto Isusovo što je duboko ukorijenjeno u Njegovom životu, iako nije zato za sve kršćane. Nisu prezirali brak oni koji su kroz prva stoljeća odgovorili pozivu celibata. Možda ih je upravo i taj put (braka) privlačio jednako kao i onaj kojim su krenuli. Ali baš zato što su bračni život osjetili kao nešto lijepo, mogli su to predati Bogu u velikoj radosti. Samo među onima koji razumiju i vrednuju u svojoj dubini "ljudsku ljubav", piše sveti Josemaria, "može doći do tog inače neshvatljivog razumijevanja o kojem govori Isus. (usp. Mt 19,11) To je čisti dar Božji i potiče davanje tijela i duše Gospodinu, s ciljem da Mu se ponudi nepodijeljeno srce, bez posredništva

zemaljske ljubavi." [4] Na neki način, onima koje poziva na celibat Bog pomaže da otkriju izvor autentične ljubavi. Doživljavaju na poseban način Ljubav koja je ispunjala srce Isusovo i koja se izliva na Njegovu Crkvu.

Celibat je, prema tome, put koji reflektira besplatnu Ljubav Onoga koji uvijek čini prvi korak (cfr: Iv 4,19). Iako se čini da si osobe u celibatu uskraćuju slobodu kada ponude Bogu mogućnost da osnuju obitelj, zapravo je povećavaju. Njihovo prepuštanje u Božje ruke, njihova spremnost da napuste kuću, majku, brata, oca, kćer, zemlju (usp. Mt 19,29) na poseban ih način čini slobodnima za ljubav. Kao i vjenčana osoba, moraju bdjeti nad svojim srcem da se ljubav koju imaju u nutrini ne okrene od Boga pa da je mogu davati drugima. [5] Ipak, njihovo predanje ne usredotočuje se na bračnog druga, nego na Krista,

koji ih šalje po cijelom svijetu da prenose "otkucaje Njegovog najljubaznijeg srca" konkretnim osobama koje ih okružuju. [6]

Takav je bio Isusov život. On se nije osjećao sam jer je znao da je uvijek u pratnji svoga Oca: "Zahvaljujem ti što si me uslišio. Znam da me uvijek uslišavaš." (usp. Iv 11,41-42). Za nas, za razliku od Isusa, postoji rizik samoće. Kad Krist ispuni srce neke osobe, tad se ona više ne osjeća sama. Stoga je sv. Josemaria govorio da mu je Bog dao "psihološki osjećaj onoga tko se nikad ne osjeća sam - ni u ljudskom ni u natprirodnom smislu." [7] U riječima koje odražavaju njegovo vlastito iskustvo, napisao je: "Ljudsko srce ima veliki koeficijent ekspanzije. Kad voli, proširuje se u krešendu ljubavi koja nadiazi sve prepreke. Ako ljubiš Gospodina, neće biti živog bića koje neće naći mjesto u tvom srcu." [8]

Ivan, celibatno srce

Isus je otvarao srce svojim apostolima: „Veće ljubavi nitko nema od ove: da tko život svoj položi za svoje prijatelje.“ (Iv 15,13). Te riječi koje izražavaju Njegovu ljubav za čitavo čovječanstvo ujedno su i poziv. Gospodin zato kaže apostolima: "vas sam nazvao prijateljima". (Iv 15,15) Oni su, kao i svi ljudi, primatelji sve Njegove ljubavi, ali su i prijatelji na poseban način. Prijatelj ih poziva da čine što i On, da daju život za svoje prijatelje. [9] Te se riječi nalaze, bez sumnje, u korijenu svakog kršćanskog poziva, ali posebno odjekuju u srcu svakog onog tko Krista slijedi izbliza napustivši sve ostalo.

Križ je mjesto manifestacije najveće ljubavi. U toj velikoj sceni pojavljuju se zajedno s Marijom i svete žene te apostol Ivan. U času istine svi će pobjeći osim Ivana koji je stvarno

ljubio djelima, samo taj adolescent, najmlađi od apostola, ostao je kod križa. Drugi nisu pronašli u sebi toliko jaku ljubav kao smrt. [10] Još od zore adolescencije u njemu je titrala ljubav prema Isusu. Znamo kako je čuvao u sjećanju dan kad je našao Gospodina. "Ivanov se pogled susreo s Kristovim. Ivan Ga je pratio i pitao: 'Učitelju, gdje stanuješ?' Pošao je s Njim i bio s Učiteljem cijeli dan. Godinama kasnije to prepričava s očaravajućom otvorenošću, kao adolescent koji piše dnevnik i koji izlijeva srce navodeći čak i točan sat: *hora autem erat quasi decima*. Sjeća se čak i onog trena kad ga je Krist pogledao, kad ga je Krist privukao, kad Mu se nije mogao oprijeti, kad se zaljubio u Krista." [11]

Možemo zamisliti kako se Isus, na Križu, ganuo kad je vidio mladog apostola *koji se za večere bio privio Isusu uz prsa* (Iv 21,20). Možda nije bio toliko iznenađen što vidi svoju

Majku. Na ovaj ili onaj način ona je uvijek bila uza Nj. Majka uvijek podržava svoje dijete. Ipak, pogled Gospodina otkriva prijatelja, Ivana. Usred sve te muke, njihovi se pogledi susreću. Koliko je zadovoljstvo to Gospodinu pružilo! I baš tada, kaže nam Evanđelje, kad ga je vidio pored svoje Majke, učinio je naš Gospodin Ivana dionikom jedinstvene veze koja je postojala između Marije i njega samog: „Kad Isus vidje majku i kraj nje učenika kojega je ljubio, reče majci: »Ženo! Evo ti sina!« Zatim reče učeniku: »Evo ti majke!“(Iv 19, 26-27).

Godinama kasnije Ivan piše: "Mi ljubimo jer on nas prije uzljubi." (1 Iv 4, 19) Ta izreka potječe iz njegovog vlastitog iskustva. Ivan je znao da ga Isus duboko ljubi. To ga je ispunjavalo i davalo novi smisao njegovom postojanju: donijeti tu istu ljubav cijelom svijetu. Ivan je imao, govorio je blaženi John Henry Newman, neopisivu povlasticu da

bude Isusov prijatelj. Tako je naučio ljubiti druge; isprva je njegova ljubav bila usredotočena, fokusirana, a poslije se razlila. Zatim, imao je svečanu i ujtešnu dužnost brnuti se za Gospodinovu majku, Blaženu Djevicu, nakon što je Isus uzašao. Zar ne uočavamo ovdje tajne izvore njegove ljubavi prema braći? Je li on mogao, bivši Isusov *ljubljeni učenik*, kojem je povjerena sinovska zadaća brige za Njegovu Majku, biti išta drugo doli živi spomen i obrazac (koliko to čovjek uopće može biti) Ljubavi - duboke, kontemplativne, gorljive, postojane, neograničene?" [12]

Buđenje srca

Predanje nečijeg cijelog srca Bogu nije samo rezultat osobne odluke: to je dar, dar celibata. Slično, njegova osnovna karakteristika nije odricanje, nego otkrivena ljubav: "Njegova Ljubav... je itekako vrijedna

bilo koje druge ljubavi!" [13] Srce osjeća bezuvjetnu Ljubav, Ljubav koja ga je iščekivala, i želi Mu se predati na beuzuvjetan, ekskluzivan način. I ne samo kako bi je iskusilo nego kako bi je jednako tako dalo mnogim drugima. Kao i sveti Ivan, koji ne samo da je uživao u Isusovoj ljubavi nego je nastojao da se ta Ljubav proširi po cijelom svijetu. Za ljubljenog učenika to je bila prirodna posljedica: *ako je Bog tako ljubio nas, i mi smo dužni ljubiti jedni druge (1 Iv 4:11).*

Ponekad se na celibat gleda kao na posvećivanje vremena, kao da je ta potpuna posvećenost opravdana većom efektivnošću u nekim apostolskim pothvatima, nesmetana ostalim obavezama. Bilo kako bilo, to je pojednostavljen pogled. Celibat nije rezultat praktičnih sagledavanja o raspoloživosti za evangelizaciju, nego je poziv od Krista. To je poziv na posebno dioništvo u životu

Njegovog Srca: voljeti kao Krist, opraštati kao Krist, raditi kao Krist; čak i više, biti sam Krist - ipse Christus - za sve duše. Zbog toga "isključivo pragmatični razlozi, kao što je veća raspoloživost, nisu dovoljni: takvo veće raspolaganje vremenom može jednako tako biti i opravdanje za egoizam koji čuva osobu od žrtava i napora koje traži uzajamno prihvaćanje i podržavanje u braku. Dakle, također može voditi i do duhovnog osiromašenja ili otvrdnuća srca." [14]

Celibat, prema tome, nije samoća u staklenom zvonu, nego poziv za buđenjem i praćenjem mnogih srdaca. Koliko ima ljudi u svijetu koji se osjećaju nevažnima, koji misle da njihovi životi nemaju vrijednost i koji ponekad upadaju u čudne prakse jer duboko u sebi čeznu za malo ljubavi! Oni koji prime dar celibata znaju da su u svijetu i kako bi bili blizu svim tim ljudima, otkrili Božju ljubav

prema njima i podsjetili ih na njihovu beskonačnu vrijednost. Zbog tog je celibatno srce plodonosno na isti način na koji je i otkupljujuće Srce Isusovo. Ono nastoji otkriti u svakoj osobi isto ono dobro koje je naš Gospodin otkrivao u onima koji su Mu se približili. Ono ne vidi grešnika, gubavca, prijezira vrijednog carinika, nego ljubljeno Božje stvorenje neizmjerne vrijednosti koje je On izabrao.

Pa iako oni koji žive u celibatu nemaju biološke djece, postaju sposobni za duboko i istinsko očinstvo ili majčinstvo. Oni su očevi ili majke mnoge djece jer "očinstvo znači davati drugima život." [15] Znaju da su u svijetu kako bi iskreno brinuli o drugima, kako bi ima pokazali, svojim životom i riječima, da samo Bog može utažiti žeđ njihovih srdaca. "Naš svijet, u kojem se Bog u najboljem slučaju pojavljuje kao hipoteza, a ne kao konkretna

stvarnost, mora se osloniti na Boga na najkonkretniji i najradikalniji mogući način. Treba svjedočanstvo Boga koje leži u odluci da se Boga primi kao 'zemlju' u kojoj se može ostvariti vlasiti život i egzistencija. Iz tog razloga je celibat silno važan danas, u suvremenom svijetu, iako je njegovo ispunjenje u našem dobu stalno ugroženo i dovođeno u pitanje." [16]

Dar koji je pozvan na stalni rast

Božanski dar celibata nije kao čarolija koja odmah donosi trajnu promjenu. Bog daruje sjeme koje treba postepeno rasti u "dobrom tlu". Kao i svaki poziv, celibat je dar i zadatak. Prema tome za trajnu promjenu srca nije dovoljno donijeti odluku za celibat radi Kraljevstva Nebeskog. Trajan napor je potreban kako bi se iskorijenio korov, pazilo na kukce i nametnike. Božanska milost uvijek se nadograđuje na

narav, a da je ne negira ili zamjenjuje. Drugim riječima, Bog računa na našu slobodu i na našu osobnu povijest. I upravo ondje, u toj mješavini ljudskog tla i božanske milosti, taj prekrasni dar djevičanskog srca tiho raste. Raste... ili se izgubi.

Kao i mlađi sin iz pripovijetke, čak i oni pozvani na veću intimnost s Bogom mogu se ponekad osjećati iscrpljeni i prazni. Taj je mladić odlučio otići u daleku zemlju (vidi *Lk 15:13*) jer je u Očevoj kući osjećao nutarnju prazninu. Trebao je doseći dno dna kako bi napokon uvidio to stanje ropstva u koje je zapao. Vrijedno je spomena da, prema tekstu Evanđelja, razlog za njegov povratak nije bio previše duhovan. Bio je gladan, fiziološki gladan. Nedostajao mu je fini kruh iz očeve kuće. Kad se napokon vratio, njegov ga je otac čekao i *potrčao, pade mu oko vrata i izljubi ga (Lk 15:20)*. Sin je

možda zamišljao kako ga čeka osuda (vidi *Lk 15:18-19*); umjesto toga nalazi zagrljaj pun ljubavi. Otkriva - možda jasnije nego ikad - svoj najdublji identitet: on je *sin* jednog toliko dobrog Oca.

A ponekad osjećaj iscrpljenosti može poprimiti suptilniju, ali i podmukliju formu. Ostajući u očevoj kući, čovjek se može više osjećati kao sluga nego kao sin, kao i stariji brat u priči, koje "je živio kod kuće, ali nije bio slobodan jer mu je srce bilo negdje drugdje." [17] U oba slučaja put bijega od tuge jest u usmjeravanju pogleda prema Ocu i Njegovoj ljubavi koju ima za nas. Bog utažuje glad duše Kruhom Euharistije, u kojem nalazimo Onoga koji je postao jednim od nas kako bismo ga mogli voljeti kao Prijatelja. Tu možemo držati naše srce zapaljeno ljubavlju koja je jaka kao smrt (vidi *Pj 8:6*).

Ivan je ostao do Križa Isusovog i također je bio prisutan kod Njegovog Uzašašća na Nebo, "tog dana kad je naizgled rastanak zapravo bio početak nove bliskosti." [18] Isus se morao fizički odvojiti od svojih učenika, koje je volio do kraja, kako bi ih mogao voljeti još izbližega, a tako i svakog tko će vjerovati u Njega. To je tajna celibatnog srca: ostaviti ljubav na zemlji kako bi se cijeli svijet napunio svjetlom Božje Ljubavi.

Carlos Vvillar

[1] Usp. Sveti Ivan Pavao II., Opća audijencija, 10-10-1979; 24-10-1979; 31-10-1979.

[2] Usp. Sveti Ivan Pavao II., Opća audijencija, 10. listopada 1979., br. 2.

[3] Benedikt XVI., Govor Rimskoj kuriji, 22. prosinca 2006.

[4] Sveti Josemaría, Razgovori, br. 122.

[5] F. Ocáriz, Pismo, 14-2-2017, br. 8.

[6] Sveti Josemaría, Put, br. 884.

[7] Sveti Josemaría, U dijalogu s Gospodinom, kritičko-povijesno izdanje, Rialp, Madrid 2017., str. 185.

[8] Križni put, 8. postaja, br. 5.

[9] To je ono što je sv. Josemarija ponekad nazivao Isusom „Priateljem“. Usp. Put, br. 422; Krist prolazi, br. 93.

[10] Sv. Josemarija, Susret s Kristom, br. 2 (usp. Pjesma nad pjesmama 8,6).

[11] Sv. Josemarija, bilješke sa susreta s mladima, 6. srpnja 1974. (AGP, knjižnica, P04, sv. II, str. 113).

[12] Newman, J.H. „Ljubav prema odnosima i prijateljima“, Župne i obične propovijedi 2, propovijed 5.

[13] Put, br. 171.

[14] Benedikt XVI., Govor Rimskoj kuriji, 22. prosinca 2006.

[15] Franjo, Homilija u crkvi Svete Marte, 26. lipnja 2013.

[16] Benedikt XVI., Govor Rimskoj kuriji, 22. prosinca 2006.

[17] F. Ocáriz, Pismo, 9. siječnja 2018., br. 9.

[18] J. Ratzinger, „Početak nove bliskosti“, u Sjaj Boga u našem vremenu, Barcelona: Herder, 2008., str. 185.

.....

hr-hr/article/nesto-veliko-sto-je-ljubav-
vii-davati-svoj-zivot-za-svoje-prijatelje/
(19.03.2026.)